

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

І Н С Т Р У К Ц І Я

№ 48

**з охорони праці
при виконанні шиномонтажних робіт**

м. Суми

ЗАТВЕРДЖЕНО:
наказ ректора
від 18.01.2024 р.
№ 0034-І

І Н С Т Р У К Ц І Я № 48

З ОХОРОНИ ПРАЦІ ПРИ ВИКОНАННІ ШИНОМОНТАЖНИХ РОБІТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дія інструкції поширюється на всіх працівників університету, які виконують шиномонтажні роботи.

1.2. До виконання шиномонтажних робіт допускаються працівники не молодше 18 років, які пройшли вступний та первинний інструктажі з питань охорони праці та пожежної безпеки, а також навчання безпечним методам виконання таких робіт.

1.3. Працівники повинні один раз на 3 місяці проходити повторні інструктажі з питань охорони праці, а при виконанні разових робіт, безпосередньо не пов'язаних із посадовими обов'язками або обов'язками за спеціальністю, – цільовий інструктаж відповідно до характеру виконуваної роботи.

1.4. Один раз на рік працівники повинні проходити перевірку знань відповідних нормативних актів з охорони праці та пожежної безпеки.

1.5. Кожен працівник під час виконання своїх трудових обов'язків повинен:

- виконувати тільки ту роботу, яка передбачена робочими інструкціями або доручена йому керівником;
- дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку;
- дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території університету;
- знати і виконувати вимоги правил пожежної безпеки, знати місця знаходження первинних засобів пожежогасіння та уміти ними користуватися;
- знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, вимоги санітарно-гігієнічних норм і правил, вміти надавати домедичну допомогу;
- користуватися передбаченими засобами колективного та індивідуального захисту.

1.6. Основними шкідливими та небезпечними виробничими факторами, які за певних обставин можуть призвести до травматизму чи професійних захворювань, є такі:

- травмування частинами автомобіля чи робочим інструментом;
- підвищена або знижена температура повітря;
- підвищене фізичне навантаження.

1.7. Працівник безоплатно забезпечується спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту (ЗІЗ) відповідно до діючих Типових галузевих норм чи норм, передбачених Колективним договором.

1.8. Проведення шиномонтажних робіт повинно здійснюватися на спеціально відведеній ділянці (посту), яка обладнана необхідним устаткуванням, пристроями та інструментом.

1.9. Операції по демонтажу, переміщенню та монтажу коліс вантажного автомобіля (автобуса, причепа, напівпричепа тощо) масою більше 20 кг повинні бути механізованими (використовуватися спеціальні візки, гайковерти, лебідки тощо).

1.10. Працівник має право відмовитися від роботи, якщо умови її виконання створюють загрозу його здоров'ю або життю чи суперечать вимогам нормативних актів з охорони праці.

1.11. За порушення вимог цієї інструкції працівник несе адміністративну, дисциплінарну та карну відповідальність згідно діючого законодавства України.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Працівник перед початком роботи повинен:

– одягнути та привести до ладу передбачений для виконання роботи спецодяг, спецвзуття та ЗІЗ;

– отримати завдання у керівника робіт;

– оглянути і підготувати робоче місце та підходи до нього на відповідність вимогам безпеки, прибрати все зайве, не захарашуючи при цьому проходів, перевірити стан підлоги на робочому місці, мокру або слизьку підлогу необхідно протерти;

– оглянути інструмент, інвентар, пристосування, перевірити їх справність;

– розташувати інструменти на робочому місці з максимальною зручністю для користування, не допускати в зоні роботи наявності непотрібних предметів; інструмент на робочому місці необхідно розмішувати так, щоб запобігти його скочуванню або падінню;

– переконатися в достатній освітленості робочого місця; якщо освітленість робочого місця недостатня або несправні освітлювальні пристрої, доповісти про це безпосередньому керівнику для вжиття відповідних заходів.

2.5. При виявленні загрози безпечному проведенню роботи, необхідно доповісти про це безпосередньому керівнику і до роботи не приступати. Дозволяється приступати до роботи тільки після усунення виявлених недоліків.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

3.1. Перед зняттям колеса необхідно перевірити положення замкового кільця, ослабити затягнення гайок, автомобіль вивісити за допомогою спеціального підйомника чи іншого підйомного механізму.

3.2. Перед вивішуванням частини автомобіля за допомогою підйомних механізмів (домкрати, пересувні підйомники, талі тощо), необхідно спочатку встановити транспортний засіб на рівній поверхні, зупинити двигун, включити знижену передачу, загальмувати його стоянковим гальмом, підставити під колеса, які не підіймаються, упорні колодки (башмаки), а у автобуса додатково перевірити стан опорної поверхні кузова.

3.3. При вивішуванні частини транспортного засобу плунжер домкрата або надставка до нього повинні бути встановлені в спеціально передбачені для цього місця відповідно до інструкції з експлуатації транспортного засобу.

Під вивішені для огляду, профілактичних робіт чи ремонту за допомогою домкрата частини транспортного засобу, під неї повинні бути встановлені підставки (козелки). Підставки (козелки) повинні встановлюватися в місцях, зазначених у технологічній документації або у документації з експлуатації транспортного засобу.

3.4. Домкрат потрібно встановлювати на рівну неслизьку поверхню. У разі неміцного ґрунту під основу домкрата необхідно підкласти міцну дерев'яну підставку площею не менше 0,1 м² або дошку.

3.5. Перед демонтажем шини (з диску колеса) повітря з камери повинно бути повністю випущене. Демонтаж шини, яка щільно прилягає до ободу, необхідно виконувати на спеціальному стенді або за допомогою знімального пристосування. Монтаж і демонтаж шин необхідно проводити монтажним інструментом.

3.6. Перед монтажем шини необхідно перевірити справність і чистоту ободу, диска колеса, бортового і замкового кілець, а також шини.

3.7. Замкове кільце при монтажі шини на диск колеса повинно надійно входити у виїмку ободу усією внутрішньою поверхнею.

3.8. Ободи і їх елементи не допускаються до монтажу при виявленні на них деформацій, тріщин, гострих кромки і задирок, іржі в місцях контакту з шиною, виробці кріпильних отворів більше допустимих розмірів.

3.9. Накачування та підкачування знятих з транспортних засобів шин в гаражних умовах необхідно проводити в запобіжних клітках (пристроях) або з використанням інших запобіжних пристроїв, що перешкоджають вильоту кілець та травмуванню працівників при розриві шини.

3.10. При накачуванні шин в дорожніх умовах необхідно використовувати переносні запобіжні пристрої, запобіжну вилку, відповідної довжини та міцності, або покласти колесо замковим кільцем униз.

3.11. При виконанні шиномонтажних робіт забороняється:

- при демонтажі шини вибивати диск кувалдою (молотком);
- знімати одне із здвоєних коліс з автомобіля без застосування домкрата, шляхом наїзду другого здвоєного колеса на виступаючий предмет (камінь, бордюр тощо);
- при накачуванні шини повітрям підправляти її положення на диску шляхом постукування;
- монтувати шини на диски коліс, що не відповідають розміру шин, а також, якщо вони мають задирки чи пошкодження, які перешкоджають монтажу;
- під час накачування шини або коли шина знаходиться під тиском, поправляти положення бортового та замкового кілець, бити по замковому кільцю молотком, кувалдою або іншими предметами;
- накачувати шини більше норми, встановленої заводом-виробником;
- перекичувати вручну колеса, диски та шини масою більше 20 кг;
- застосовувати при монтажі шини замкові та бортові кільця, що не відповідають даній моделі.

3.12. Запобіжні клітки (пристрої) повинні розташовуватися в безпосередній близькості від компресора. При цьому довжина шланга для накачування шин не повинна перевищувати відстань від місця його приєднання до компресора до середини запобіжної клітки (пристрою).

3.13. Накачування шин слід виконувати в два етапи. Спочатку шину слід накачати до тиску 0,05 МПа та перевірити положення замкового кільця. Далі необхідно переконатися, що кромка кільця знаходиться під бортом шини, та докачати шину до встановленого заводом-виробником тиску. У разі виявлення неправильного положення замкового кільця необхідно випустити повітря з шини, поправити положення кільця, а потім повторити вище вказані операції. При повторному неправильному положенні замкового кільця його необхідно замінити.

3.14. Підкачку шин без демонтажу слід проводити у тому разі, коли тиск повітря в них знизився більш ніж на 40% від норми і є впевненість, що правильність монтажу не порушена.

3.15. На пристрої для накачування шин (компресор) повинен бути встановлений дозатор тиску повітря або манометр, що дозволяє регулювати величину тиску для різних шин.

3.16. Редуктор на стенді для демонтажу та монтажу шин повинен бути закритий кожухом.

3.17. Роботи з вулканізації шин і камер повинні виконуватись в окремому приміщенні.

3.18. Працівнику, який обслуговує вулканізаційний апарат забороняється покидати робоче місце під час роботи апарата або допускати до роботи на ньому сторонніх осіб.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Прибрати робоче місце.

4.2. Робочий інвентар почистити та скласти у спеціально відведене для цього місце.

4.3. Зняти спеціальний одяг, спецвзуття, інші ЗІЗ та помістити до їх місця зберігання.

4.4. Вимити руки, обличчя, при необхідності прийняти душ, переодягнутися у чистий одяг.

4.5. Доповісти керівнику про виявлені під час роботи недоліки.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. В процесі роботи можуть виникнути наступні аварійні ситуації:

- виліт замкового кільця при накачуванні або підкачки шини;
- розрив покриття при накачуванні шини;
- падіння вивішених частин автомобіля;
- самовільний рух автомобіля;

– падіння колеса чи шини;

– ураження електричним струмом.

5.2. У разі виникнення аварійної ситуації необхідно:

– обгородити небезпечну зону і не допускати в неї сторонніх осіб; якщо обстановка не загрожує життю і здоров'ю працівників і не повинна призвести до більш тяжких наслідків, необхідно її зберегти такою, якою вона була на момент настання події, для проведення розслідування;

– при пожежі приступити до її ліквідації; якщо погасити пожежу своїми силами неможливо, викликати пожежну команду;

– повідомити про те, що сталося, керівника робіт.

5.3. У разі настання нещасного випадку:

– негайно звільнити потерпілого від дії вражаючого фактору;

– перенести його в безпечне місце;

– визначити стан потерпілого, при необхідності надати йому домедичну допомогу, а у тяжких випадках викликати екстрену медичну допомогу.

5.4. При ліквідації аварійної ситуації виконувати вказівки керівника робіт.

Склав:

Старший механік автогосподарства

Володимир БЕЗНОСЕНКО

Узгоджено:

Начальник відділу охорони праці

Олег КОМІСАР

В.о. начальника юридичного відділу

Наталія ЗАЙКА